

Orzekanie o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności

Opracowanie merytoryczne poradnika:

r.pr. Izabella Zielińska, Fundacja SYNAPSIS

www.synapsis.org.pl

fundacja@synapsis.org.pl

ul. Ondraszka 3, 02-085 Warszawa

NIP: 526-030-25-22

Warszawa, styczeń 2023 roku

Spis treści

1.	Wprowadzenie	3
2.	Instytucje orzekające	4
3.	Orzeczenie o niepełnosprawności	4
4.	Orzeczenie o stopniu niepełnosprawności	6
5.	Orzeczenie o wskazaniach do ulg i uprawnień	7
6.	Jak przebiega postępowanie orzecznicze?	8
7.	Tryb odwoławczy	10
8.	Orzeczenie o stopniu niepełnosprawności a orzeczenia innych organów	11
9.	Do czego uprawnia orzeczenie?	13
10.	Podstawa prawna	15

1. Wprowadzenie

Niepełnosprawność, zgodnie z art. 2 pkt 10 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, oznacza trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy. To w oparciu o tę ustawę następuje ustalenie niepełnosprawności i stopnia niepełnosprawności, zaś szczegółowe zasady w tym zakresie regulują przepisy rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 1 lutego 2002 r. w sprawie kryteriów oceny niepełnosprawności u osób w wieku do 16 roku życia oraz rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 15 lipca 2003 r. w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności.

W oparciu o powyższe prowadzone jest postępowanie orzecznicze mające na celu ustalenie:

- 1) niepełnosprawności osób w wieku do 16 roku życia;
- 2) stopnia niepełnosprawności w stosunku do osób, które ukończyły 16 rok życia;
- 3) wskazań do korzystania z ulg i uprawnień przysługujących osobom z niepełnosprawnościami na podstawie odrębnych przepisów, stosownie do naruszenia sprawności organizmu i wynikających z tego ograniczeń funkcjonalnych.

Ponieważ orzekanie o niepełnosprawności nie wpływa na uzyskanie prawa do świadczeń z systemu ubezpieczeń społecznych, system ten określany jest systemem pozarentowym.

Dokumentem potwierdzającym niepełnosprawność dziecka, pozwalającym na zaliczenie go do osób niepełnosprawnych, jest orzeczenie o niepełnosprawności, zaś w stosunku do osób powyżej 16 roku życia - orzeczenie o stopniu niepełnosprawności. W przypadku orzeczeń o stopniu niepełnosprawności, przepisy ustawy wprowadzają gradację niepełnosprawności poprzez określenie jej stopni, zaś w stosunku do osób, które nie ukończyły 16 roku życia stopień niepełnosprawności nie jest orzekany.

2. Instytucje orzekające

Postępowanie orzecznicze co do zasady jest postępowaniem zespołowym i dwuinstancyjnym. W skład zespołu orzekającego wchodzi co najmniej 2 specjalistów – członków zespołu, z których co najmniej jeden jest lekarzem (piastuje on też funkcję przewodniczącego składu orzekającego), drugim może być pedagog, psycholog, pracownik socjalny, doradca zawodowy albo inny lekarz. Jedynie postępowanie orzecznicze w zakresie ulg i uprawnień jest jednoosobowe i jednoinstancyjne, a orzeczenie wydane w tym zakresie jest ostateczne i niezaskarżalne.

W pierwszej instancji o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności orzekają powiatowe/miejskie zespoły do spraw orzekania o niepełnosprawności. Poza wnioskami o wydanie orzeczenia o niepełnosprawności dla osób, które nie ukończyły 16 roku życia oraz orzeczeń o stopniu niepełnosprawności dla osób, które ukończyły 16 rok życia, powiatowe/miejskie zespoły rozpatrują też wnioski o przywołane powyżej orzeczenia o wskazaniach do ulg i uprawnień, a także wnioski o wydanie legitymacji osób niepełnosprawnych oraz kart parkingowych osób niepełnosprawnych.

W drugiej instancji - jako organy odwoławcze - orzekają wojewódzkie zespoły do spraw orzekania o niepełnosprawności. Sprawy z odwołań od orzeczeń wojewódzkich zespołów do spraw orzekania o niepełnosprawności rozpatrują rejonowe sądy pracy i ubezpieczeń społecznych.

3. Orzeczenie o niepełnosprawności

Dzieci do 16 roku życia zaliczane są do osób niepełnosprawnych, jeżeli mają naruszoną sprawność fizyczną lub psychiczną o przewidywanym okresie trwania powyżej 12 miesięcy, z powodu wady wrodzonej, długotrwałej choroby lub uszkodzenia organizmu, powodującą konieczność zapewnienia im całkowitej opieki lub pomocy w zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych w sposób przewyższający wsparcie potrzebne osobie w danym wieku. O niepełnosprawności dziecka orzeka się na czas określony, nie dłużej jednak niż do ukończenia przez nie 16 roku życia. Z chwilą ukończenia przez dziecko 16 roku życia, o ile dalej spełnione są przesłanki potwierdzające

niepełnosprawność, uzyskuje ono orzeczenie o stopniu niepełnosprawności (lekkim, umiarkowanym bądź znacznym).

Podstawą uznania osoby, która nie ukończyła 16 roku życia za niepełnosprawną jest więc ustalenie, że:

- ma ona naruszoną sprawność fizyczną lub psychiczną;
- przewidywany okres trwania naruszonej sprawności przekracza 12 miesięcy;
- osoba ta wymaga zapewnienia jej całkowitej opieki lub pomocy w zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych w sposób przewyższający wsparcie potrzebne osobie w danym wieku z powodu wady wrodzonej, długotrwałej choroby lub uszkodzenia organizmu.

Osoba, która nie ukończyła 16 roku życia może zatem otrzymać orzeczenie o:

- nie zaliczeniu do osób niepełnosprawnych (w przypadku uznania przez zespół, iż dziecko nie spełnia przesłanek uzasadniających zaliczenie do osób niepełnosprawnych),
- zaliczeniu do osób niepełnosprawnych wraz z przyznanym wskazaniem w punkcie 8 dotyczącym konieczności stałego współdziałania na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji,
- zaliczeniu do osób niepełnosprawnych wraz z przyznanym wskazaniem w punkcie 7 dotyczącym konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz w punkcie 8 – dotyczącym konieczności stałego współdziałania na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji,
- odmowie wydania orzeczenia w przypadku braku podstaw do zmiany wydanego już wcześniej orzeczenia.

Samo zaliczenie dziecka do osób niepełnosprawnych potwierdza konieczność zapewnienia mu całkowitej opieki lub pomocy w zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych w sposób przewyższający wsparcie potrzebne osobie w danym wieku. Wskazania z pkt 7 i 8 orzeczenia o

niepełnosprawności, tj. konieczności zapewnienia dziecku stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji (pkt 7) oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji (pkt 8) kwestię tę rozszerzają. Warto w tym miejscu przywołać wyrok Sądu Najwyższego z 16 maja 2017 roku w sprawie I UK 198/16, w którym Sąd Najwyższy stwierdził: „Tymczasem pozytywne wskazanie konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna (matki) dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji może - co do zasady - przemawiać za uznaniem, że niepełnosprawne dziecko wymaga stałej lub długotrwałej opieki i pomocy innej osoby (opiekuna) w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnego funkcjonowania (egzystowania) w wymienionych dziedzinach także wtedy, gdy w niektórych innych życiowych czynnościach stara się być "w miarę samodzielne" już dlatego, że znaczne ograniczenie możliwości samodzielnego egzystowania nie zawsze oznacza stan całkowitej lub zupełnej niemożności zaspokajania potrzeb egzystencjalnych w samodzielnym zakresie przez niepełnosprawne dziecko. Wprawdzie z art. 4a ust. 1 ustawy o niepełnosprawności wynika, że osoby, które nie ukończyły 16 roku życia zaliczane są do osób niepełnosprawnych, jeżeli mają naruszoną sprawność fizyczną lub psychiczną o przewidywanym okresie trwania powyżej 12 miesięcy, z powodu wady wrodzonej, długotrwałej choroby lub uszkodzenia organizmu, powodującą konieczność zapewnienia im całkowitej opieki lub pomocy w zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych w sposób przewyższający wsparcie potrzebne osobie w danym wieku, ale już z art. 6b ust. 3 pkt 7 tej ustawy wynika jedynie warunek konieczności stałej lub długotrwałej, a zatem niekoniecznie całkowitej opieki lub pomocy w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji, która także nie musi być zupełna”.

4. Orzeczenie o stopniu niepełnosprawności

Orzeczenie o stopniu niepełnosprawności wydaje się osobie, która ukończyła 16 lat. O stopniu niepełnosprawności orzeka się na czas określony lub na stałe, biorąc pod uwagę możliwość poprawy funkcjonowania osoby zainteresowanej.

Osoba zainteresowana (powyżej 16 roku życia) może otrzymać orzeczenie o:

- nie zaliczeniu jej do stopnia niepełnosprawności (w sytuacji, gdy członkowie zespołu uznają, iż nie spełnia ona przesłanek pozwalających na zaliczenie do stopnia niepełnosprawności);
- zaliczeniu do jednego z trzech stopni niepełnosprawności: lekkiego, umiarkowanego bądź znacznego,
- odmowie wydania orzeczenia w przypadku braku podstaw do zmiany wydanego już wcześniej orzeczenia.

Znaczny stopień niepełnosprawności:

Zgodnie z art. 4 ust. 1 ustawy o rehabilitacji i zatrudnianiu osób niepełnosprawnych do znacznego stopnia niepełnosprawności zalicza się osobę z naruszoną sprawnością organizmu, niezdolną do pracy lub zdolną do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej i wymagającą, w celu pełnienia ról społecznych, stałej lub długotrwałej opieki i pomocy innych osób w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji. Niezdolność do samodzielnej egzystencji oznacza zaś – zgodnie z art. 4 ust. 4 ww. ustawy – naruszenie sprawności organizmu w stopniu uniemożliwiającym zaspokajanie bez pomocy innych osób podstawowych potrzeb życiowych, za które uważa się przede wszystkim samoobsługę, poruszanie się i komunikację.

Umiarkowany stopień niepełnosprawności:

Do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności, zgodnie z art. 4 ust. 2 wskazanej powyżej ustawy, zalicza się osobę z naruszoną sprawnością organizmu, niezdolną do pracy albo zdolną do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej lub wymagającą czasowej albo częściowej pomocy innych osób w celu pełnienia ról społecznych.

Lekki stopień niepełnosprawności:

Do lekkiego stopnia niepełnosprawności, zgodnie z art. 4 ust. 3 ww. ustawy, zalicza się osobę o naruszonej sprawności organizmu, powodującej w sposób istotny obniżenie zdolności do wykonywania pracy, w porównaniu do zdolności, jaką wykazuje osoba o podobnych kwalifikacjach zawodowych z pełną sprawnością psychiczną i fizyczną, lub mająca ograniczenia w pełnieniu ról

społecznych dające się kompensować przy pomocy wyposażenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze lub środki techniczne.

5. Orzeczenie o wskazaniach do ulg i uprawnień

Orzeczenie o wskazaniach do ulg i uprawnień wydaje się na rzecz osoby, która ukończyła 16 rok życia i posiada jedno z orzeczeń:

- ważne orzeczenie lekarza orzecznika Zakładu Ubezpieczeń Społecznych o całkowitej niezdolności do pracy i niezdolności do samodzielnej egzystencji, niezdolności do samodzielnej egzystencji, całkowitej niezdolności do pracy, częściowej niezdolności do pracy oraz celowości przekwalifikowania;
- ważne orzeczenie organu rentowego (ZUS, MSWiA, MON) wydane przed 1 stycznia 1998 r. o zaliczeniu do jednej z grup inwalidów;
- ważne orzeczenie KRUS o niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym, wydane przed 1 stycznia 1998 r.

W postępowaniu o wydanie orzeczenia o wskazaniach do ulg i uprawnień stopień niepełnosprawności ustala się w oparciu o ważne orzeczenie spośród wskazanych powyżej, natomiast konkretne wskazania do ulg i uprawnień ustala lekarz, w wyniku badania osoby zainteresowanej, stosownie do naruszonej sprawności organizmu i ograniczeń funkcjonalnych.

6. Jak przebiega postępowanie orzecznicze?

Wydanie orzeczenia o niepełnosprawności/stopniu niepełnosprawności następuje na wniosek.

Wniosek może złożyć:

- osoba zainteresowana;
- przedstawiciel ustawowy osoby zainteresowanej (w stosunku do dzieci oraz osób ubezwłasnowolnionych);

- kierownik ośrodka pomocy społecznej (za zgodą osoby zainteresowanej lub jej przedstawiciela ustawowego).

Właściwość miejscowa zespołu: wniosek składa się w powiatowym/miejskim zespole do spraw orzekania o niepełnosprawności właściwym dla miejsca stałego pobytu osoby zainteresowanej lub właściwym dla miejsca pobytu w przypadku osób bezdomnych, przebywających poza miejscem stałego pobytu ponad 2 miesiące ze względów zdrowotnych lub rodzinnych, przebywających w zakładach karnych i poprawczych, przebywających w domach pomocy społecznej i ośrodkach wsparcia w rozumieniu przepisów o pomocy społecznej.

W świetle powyższego należy pamiętać, iż zgodnie z art. 25 ustawy o ewidencji ludności, pobytem stałym jest zamieszkanie w określonej miejscowości pod oznaczonym adresem z zamiarem stałego przebywania, zaś pobytem czasowym - przebywanie bez zamiaru zmiany miejsca pobytu stałego w innej miejscowości pod oznaczonym adresem lub w tej samej miejscowości, lecz pod innym adresem (przy czym ilekroć w ustawie jest mowa o pobycie czasowym należy przez to rozumieć przebywanie poza miejscem stałego pobytu przed okres ponad 3 miesięcy).

W celu otrzymania orzeczenia o niepełnosprawności/stopniu niepełnosprawności lub orzeczenia o wskazaniach do ulg i uprawnień należy złożyć:

-wniosek o wydanie orzeczenia o niepełnosprawności /o stopniu niepełnosprawności, orzeczenia o wskazaniach do ulg i uprawnień;

- oryginał zaświadczenia lekarskiego o stanie zdrowia wydanego dla potrzeb zespołu do spraw orzekania o niepełnosprawności – ważne 30 dni od daty wystawienia;

- dokumentację medyczną (w tym karty informacyjne leczenia szpitalnego, historię choroby z miejsc leczenia, w tym z poradni specjalistycznych, wyniki badań specjalistycznych). Dokumentację tę przedkłada się w kserokopiach potwierdzonych za zgodność z oryginałem lub kopie z oryginałami do wglądu celem potwierdzenia takiej zgodności;

- kopie posiadanych orzeczeń o niepełnosprawności / o stopniu niepełnosprawności;

- inne dokumenty mogące mieć wpływ na ustalenie stopnia niepełnosprawności (np. kserokopia orzeczenia wydanego przez inny organ np. ZUS).

Zgodnie z obowiązującymi przepisami, jeżeli dołączona do wniosku dokumentacja jest niewystarczająca do wydania orzeczenia o niepełnosprawności, stopniu niepełnosprawności lub o wskazaniach do ulg i uprawnień, przewodniczący powiatowego/miejskiego zespołu do spraw orzekania o niepełnosprawności zawiadamia na piśmie osobę zainteresowaną lub przedstawiciela ustawowego o konieczności jej uzupełnienia, wyznaczając termin złożenia brakującej dokumentacji oraz pouczając, że nieuzupełnienie dokumentacji w określonym terminie będzie skutkowało pozostawieniem wniosku bez rozpoznania. Do czasu wydania orzeczenia osoba zainteresowana lub przedstawiciel ustawowy dziecka/osoby ubezwłasnowolnionej może, nawet bez żadnego uzasadnienia, wycofać wniosek o wydanie orzeczenia.

Termin rozpatrzenia wniosku

Wniosek powinien być rozpatrzony nie później niż w ciągu 1 miesiąca od dnia jego złożenia. W przypadkach bardziej skomplikowanych spraw wniosek powinien być rozpatrzony nie później niż w ciągu 2 miesięcy od daty złożenia. Do terminów tych nie wlicza się okresów zawieszenia postępowania oraz okresów opóźnień zawinionych przez stronę albo z przyczyn niezależnych od organu. O każdym przypadku niezakończenia sprawy w terminie zespół obowiązany jest zawiadomić wnioskodawcę, podając przyczyny zwłoki i wskazując nowy termin zakończenia sprawy.

7. Tryb odwoławczy

Jeżeli orzeczenie wydane przez **powiatowy/miejski zespół** nie spełnia oczekiwań wnioskodawcy, może on w terminie **14 dni** od dnia doręczenia orzeczenia o niepełnosprawności/stopnia niepełnosprawności albo orzeczenia o nie zaliczeniu do osób niepełnosprawnych/stopnia niepełnosprawności wnieść odwołanie do **wojewódzkiego zespołu do spraw orzekania o niepełnosprawności za pośrednictwem powiatowego/miejskiego zespołu**, który wydał zaskarżone orzeczenie.

Powiatowy/miejski zespół przesyła odwołanie wraz z aktami sprawy w terminie 7 dni licząc od dnia otrzymania odwołania. W ciągu tego 7-dniowego terminu, zespół - w ramach samokontroli wydanych i zaskarżonych orzeczeń- ma prawo do uchylenia lub zmiany zaskarżonego orzeczenia, jeżeli uzna, że odwołanie zasługuje w całości na uwzględnienie.

Co ważne odwołanie od orzeczenia powiatowego/miejskiego zespołu do spraw orzekania o niepełnosprawności należy przesać lub złożyć w zespole (miejskim lub powiatowym), który wydał zaskarżone orzeczenie. Nie należy kierować go bezpośrednio do wojewódzkiego zespołu.

Odwołanie od orzeczenia wojewódzkiego zespołu do spraw orzekania o niepełnosprawności

Od orzeczenia wojewódzkiego zespołu do spraw orzekania o niepełnosprawności służy odwołanie **do sądu pracy i ubezpieczeń społecznych** w terminie **30 dni** od dnia doręczenia orzeczenia.

Odwołanie do sądu wnosi się za pośrednictwem wojewódzkiego zespołu, który wydał zaskarżone orzeczenie. W tej sytuacji również nie należy kierować odwołanie bezpośrednio do sądu.

Jak wskazano powyżej, od orzeczeń o wskazaniach do ulg i uprawnień nie przysługuje odwołanie do wojewódzkiego zespołu do spraw orzekania o niepełnosprawności.

8.Orzeczenie o stopniu niepełnosprawności a orzeczenia innych organów

Orzeczenia o inwalidztwie, niezdolności do pracy i/lub niezdolności do samodzielnej egzystencji oraz stałej lub długotrwałej niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym podlegają przełożeniu, według określonych zasad na orzeczenie o stopniu niepełnosprawności.

Przełożeniu podlegają wyłącznie orzeczenia wydane przez organ rentowy na orzeczenia o stopniu niepełnosprawności, natomiast zasada ta nie pozwala na przekładanie orzeczeń o stopniu niepełnosprawności na orzeczenia organu rentowego.

Jak wskazał Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 12 stycznia 2005 r., który zapadł w sprawie o sygn. akt I UK 102/04 (LEX 589952): „Pojęcia niepełnosprawności, które zawiera art. 4 ustawy z 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych nie można

utożsamiać z pojęciem niezdolności do pracy, określonym w art. 12 ustawy z 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Nie są one tożsame, a różnice między nimi występują zarówno w płaszczyźnie definicyjnej, jak i w zakresie orzekania o każdym z tych stanów, które z kolei stanowią przesłankę do przyznania innego rodzaju świadczeń bądź uprawnień”.

W swoim postanowieniu z dnia 16 grudnia 2005 r. sygn. akt II UK 77/05 Sąd Najwyższy stwierdził zaś: „Orzeczenie stwierdzające znaczny stopień niepełnosprawności nie jest równoznaczne z orzeczeniem lekarza orzecznika organu rentowego o całkowitej niezdolności do pracy i niezdolności do samodzielnej egzystencji”.

Orzeczenia o niezdolności do pracy

Wydane przez lekarza orzecznika ZUS:

- orzeczenie o całkowitej niezdolności do pracy i samodzielnej egzystencji traktowane jest na równi z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności;
- orzeczenie o niezdolności do samodzielnej egzystencji traktowane jest na równi z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności;
- orzeczenie o całkowitej niezdolności do pracy traktowane jest na równi z orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności;
- orzeczenie o częściowej niezdolności do pracy oraz celowości przekwalifikowania traktowane jest na równi z orzeczeniem o lekkim stopniu niepełnosprawności.

Orzeczenia o inwalidztwie

- orzeczenie o zaliczeniu do I grupy inwalidów traktowane jest na równi z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności;
- orzeczenie o zaliczeniu do II grupy inwalidów traktowane jest na równi z orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności;

- orzeczenie o zaliczeniu do III grupy inwalidów traktowane jest na równi z orzeczeniem o lekkim stopniu niepełnosprawności.

Orzeczenia o niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym

Osoby o stałej lub długotrwałej niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym, którym przysługuje zasiłek pielęgnacyjny:

- traktowane są na równi z osobami zaliczonymi do znacznego stopnia niepełnosprawności;
- pozostałe osoby traktowane są na równi z osobami zaliczonymi do lekkiego stopnia niepełnosprawności.

Podstawą takiego rozstrzygnięcia jest wyłącznie ważne orzeczenie o niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym wydane **przed 1 stycznia 1998 r.**

Orzeczenia służb mundurowych (MON, MSWiA)

Ważne orzeczenie o zaliczeniu do jednej z grup inwalidztwa, wydane **przed 1 stycznia 1998 r.** przez komisje lekarskie podległe MON lub MSWiA na podstawie odrębnych przepisów dotyczących niezdolności do służby, przekłada się na następujące stopnie niepełnosprawności:

- orzeczenie o zaliczeniu do I grupy inwalidztwa traktowane jest na równi z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności;
- orzeczenie o zaliczeniu do II grupy inwalidztwa traktowane jest na równi z orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności;
- orzeczenie o zaliczeniu do III grupy inwalidztwa w związku ze służbą z jednoczesnym orzeczeniem inwalidztwa III grupy z ogólnego stanu zdrowia traktowane jest na równi z orzeczeniem o lekkim stopniu niepełnosprawności.

9. Do czego uprawnia orzeczenie?

Posiadanie orzeczenia o niepełnosprawności/ o stopniu niepełnosprawności potwierdza, w sensie prawnym, status danej osoby jako osoby niepełnosprawnej.

Ponadto, po spełnieniu określonych przesłanek, otwiera drogę do wielu świadczeń i przywilejów, np. w zakresie rehabilitacji zawodowej i społecznej – możliwości uzyskania odpowiedniego zatrudnienia, możliwości wzięcia udziału w szkoleniach (w tym specjalistycznych), korzystania ze ściśle określonych przywilejów pracowniczych (m.in. nabycia prawa do dodatkowego urlopu wypoczynkowego, dłuższej przerwy w pracy, krótszego wymiaru czasu pracy), dofinansowania zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze oraz pomoce techniczne ułatwiające funkcjonowanie danej osoby, ulg w podatkach, w tym ulgi rehabilitacyjnej, uprawnień w komunikacji i instytucjach kultury, dostępu do usług socjalnych, opiekuńczych, terapeutycznych i rehabilitacyjnych świadczonych przez instytucje pomocy społecznej, organizacje pozarządowe oraz inne placówki, uprawnienia do zasiłku pielęgnacyjnego i innych świadczeń rodzinnych (np. dodatków do zasiłku rodzinnego związanych z niepełnosprawnością) oraz zasiłku stałego z pomocy społecznej.

Na co więc zwrócić szczególną uwagę w orzeczeniu?

Na **wskazania** w nim zawarte, gdyż orzeczenia poza ustaleniem niepełnosprawności lub stopnia niepełnosprawności zawierają wskazania dotyczące:

- odpowiedniego zatrudnienia uwzględniającego psychofizyczne możliwości danej osoby ;
- szkolenia, w tym specjalistycznego - ten zapis umożliwia osobie, która w wyniku choroby utraciła możliwość wykonywania dotychczasowego zawodu, skierowanie na szkolenia przekwalifikowujące;
- zatrudnienia w zakładzie aktywności zawodowej - zaznaczenie tego wskazania oznacza, że osoba posiadająca orzeczenie o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności może zostać zatrudniona w zakładzie aktywizacji zawodowej;

- uczestnictwa w warsztatach terapii zajęciowej - oznacza, że osoba, której wydaje się orzeczenie jest kierowana na rehabilitację w warsztacie terapii zajęciowej ze względu na dysfunkcje uniemożliwiające podjęcie jej zatrudnienia;
- konieczności zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze oraz pomoce techniczne ułatwiające funkcjonowanie tej osoby - zapis zwykle brzmi: „wg zaleceń lekarza specjalisty”,
- korzystania z systemu środowiskowego wsparcia w samodzielnej egzystencji, przez co rozumie się korzystanie z usług socjalnych, opiekuńczych, terapeutycznych i rehabilitacyjnych świadczonych przez sieć instytucji pomocy społecznej, organizacje pozarządowe oraz inne placówki;
- konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji;
- konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie leczenia, rehabilitacji i edukacji;

WAŻNE! W celu otrzymania **świadczenia pielęgnacyjnego** na osobę do 16 roku życia, muszą być zaznaczone w orzeczeniu o niepełnosprawności wskazania zawarte w **punktach 7 i 8 łącznie**.

- spełniania przez osobę niepełnosprawną przesłanek określonych w art. 8 ust. 3a pkt 1 i 2 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. – Prawo o ruchu drogowym (Dz. U. z 2022 r. poz. 988 ze zm.) - wskazanie to uprawnia do otrzymania karty parkingowej;
- prawa do zamieszkiwania w oddzielnym pokoju - przy czym należy zauważyć, iż prawo to przyznawane jest przede wszystkim osobom poruszającym się na wózku, leżącym lub też z zaburzonymi czynnościami fizjologicznymi.

10. Podstawa prawna

1. Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz.U. 2023 poz. 100);
2. Ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz.U. 2022 poz. 2000);
3. Ustawa z dnia 24 września 2010 r. o ewidencji ludności (Dz. U. 2022 poz. 1191);
2. Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 1 lutego 2002 r. w sprawie kryteriów oceny niepełnosprawności u osób w wieku do 16 roku życia (Dz.U. Nr 17 poz. 162 z późn.zm.);
3. Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 15 lipca 2003 r. w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności (Dz.U. z 2021 r. poz. 857 z późn. zm.);
4. Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 18 grudnia 2007 r. w sprawie wykonywania badań specjalistycznych na potrzeby orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności (Dz. U. z 2007 r. Nr 250 poz. 1875);

Opracowanie to ma charakter informacyjny i nie stanowi wykładni prawa.